

BÖLÜM 23

HOKEY TARİHİ VE TÜRKİYE'DEKİ GELİŞİMİ

Ali YILDIRIM¹

GİRİŞ

Spor estetik açıdan güzel görünmek, iyi bir fiziki görünüme sahip olmak, elit insanlara eğlence sunmak, gösteri yapmak ve savaşlar için hazırlık yapmak gibi amaçlar doğrultusunda birçok aşamalardan geçerek ilk çağlardan günümüze kadar gelmiştir (Dönmez, 2002). Spor kimi insanlar tarafından boş zamanlarını geçirmek amacıyla yapılırken kimi insanlar tarafından ise meslek olarak yapılmaktadır. Günümüzde sporun bütünleştirici, sosyalleştirici etkilerinin yanında rekabet ve dayanışma duygularını yaşatan yanları da bulunmaktadır (Erkal, 1992). Rekabet içermeyen, resmi kuralları olmayan eğlence amacıyla yapılan genel aktiviteler ise rekreasyon olarak adlandırılmaktadır (Zorba & ark., 2006). Çağdaş dünyada teknolojik alanda yaşanan gelişme ve ilerlemelere paralel olarak spor alanında da gelişme ve ilerlemeler olmuştur. Spor alanında kullanılan malzemelerin gelişimi ile birlikte, oyun kurallarının güncellenmesini de sağlamıştır. Bu değişimler ile birlikte her spor dalının daha hızlı oynanması sağlanmıştır (Taşmektepligil & ark., 2004). Günümüzde insanlar, spor organizasyonlarını yakından takip etmekte yapılan spor müsabakalarını ve sporcuları kendilerini ve kendi ülkelerini temsil eden bir simge olarak görmektedirler. Ülkeler uluslararası arenada güç gösterisi yapmak diğer ülkelere karşı üstünlüklerini göstermek için savaş alanlarını değil spor sahalarını tercih etmektedirler. Buradan hareketle eski zamanlardaki gladyatörlerin yerini günümüz sporcularının aldığını söyleyebiliriz (Bayraktar & Kurtoğlu, 2009). Spor büyük kitlelere yayılması, bilimsel metotların kullanılması, büyük bir ekonomik hacme sahip olması bakımından yirminci yüzyılda profesyonel anlam kazanmıştır. Spor aracılığıyla uluslar ekonomilerinin gelişmesini ve büyümesini sağlayabilir. Özellikle akademik alanda vatanının seven ülkesinin

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Sağlık Bilimleri AD., ali.yildirim@kilis.edu.tr

menfaatlerini gözeten ve daha başarılı yurttaşlar yetiştirmenin bir yolu olarak düşünülmüş ve desteklenmiştir (Knapp & Leonhard, 1968). Bu bağlamda, hükümetler spor endüstrisine önem vermekte kısa, orta ve uzun vadede sürdürülebilir yatırım programları hazırlamaktadır. Stratejik vizyon, gelişim planları iyi bir mali politikalar ile sporda sürdürülebilirlik sağlanabilir (Karaca, 2011).

Hokey sporu futboldan sonra dünyada en çok seyirci kitlesine sahip olimpik bir spordur. Yazın açık alanda suni çim sahada 10 oyuncu ve 1 kaleci olmak üzere 11 as ve 7 yedek toplam 18 oyuncudan oluşan iki takım arasında ellerinde sopa ve top ile oynanmaktadır. Hokey Yüksek performans gerektiren, teknik beceri isteyen ve mücadeleye dayalı bir spor dalıdır.

Hokey Tarihi

“Hokey kaç yaşında?” bu soruya cevap vermek neredeyse imkansız ve “hokey” ile ne kastedildiğine bağlı. Bugün tanınan organize bir şekilde oynanan oyun, şüphesiz 1870’lerde başladı. Takım oyunu olarak daha önceki biçimleri okullarda ondan önce bir asırdan fazla oynanırdı. Bir insanın eğlence olarak yapabileceği en doğal şeylerden biri, bir cisme vurmak için bir sopa almaktır. Bu tür bir eğlence bizi kesinlikle Mısır’a MÖ 2000 civarına ve büyük olasılıkla ondan çok önceye götürüyor. Bu tür faaliyetlerin en az dört kıtada gerçekleştiği bilinmektedir. Hokey oyununun uzun bir geçmişi vardır. Tarih öncesi dönemde yaşayan insanların sopa ve top oyunlarından aldığı zevkten evrimleştiği düşünülmektedir. Yarı organize bir faaliyet olarak kökenleri Asya’ya kadar uzanmaktadır. Oyunun bir biçiminin 4000 yıl önce ve daha sonra Antik Yunan’da Mısırlılar tarafından oynandığını gösteren kanıtlar vardır. 4000 yıl önce çıplak Yunanlıların sopa salladıklarına inanmak zor, değil mi? Writer Plutarch (veya Pseudo-Plutarch), Keretizein adıyla hokey benzeri kurallara sahip bir sporu ifade eder. Atina Arkeoloji Müzesi’nde, MÖ 510’da bir top üzerinde mücadele ederken ellerinde aynı büyüklükte sopalar olan takımları betimleyen güzel bir mermer kabartma sergileniyor. Romalıların oyunu Mısırlılardan ve Yunanlılardan geliştirip fethettikleri Avrupa milletlerine aktardıklarına inanılıyor. Böylece, tarihi oyunun Almanca (Kolbe), Hollandaca (het kolven - buz hokeyi öncüsü) ve Fransızca (hocquet - çoban dolandırıcısı anlamına gelir) versiyonları geliştirildi. Hokeyin gerçek atası, bazı spor tarihçileri tarafından İrlandalı fırlatma olarak kabul edilir, orijinal Galce terimi ‘iornan’, ‘itme eylemi’ veya kuvvetli bir ileri sürüş anlamına gelir, sopa ile fırlatma oyununun en eskisi olduğu düşünülür. (<https://www.hockeymuseum.net/index.php/featu->

res/origins-of-hockey).

Şekil 1. MÖ 510 yılı mermer üzerine kabartma.

Kaynakça: (28.05.2022 <https://hockeyhooked.com/history-of-field-hockey/>)

Hokeyin en eski kanıtı, Beni Hasan'daki Kheti'nin mezarında bulundu ve iki oyuncuyu ellerinde sopalar ve büyük bir topun içinde gösteriyor. Araştırmacılar, 11. Hanedanlığın eski Mısırlı yöneticisi Beni Hasan'ın mezarına kazınmış MÖ 2500 çizimlerin bulunmasından sonra bu sonuca vardılar. Çim hokeyi, tarihin en eski top oyunlarından biri olarak ortaya çıkıyor ve 4500 yıl öncesine kadar uzanıyor. Doğu Asya'da, MÖ 300'den önce oyulmuş bir tahta çubuk ve bir top kullanılarak benzer bir oyun oynandı. Zaman geçtikçe sporun varyasyonları Romalılar, Yunanlılar, Etiyopyalılar ve Aztekler arasında tanıtıldı. Orta Çağ boyunca, Avrupa'da fırlatma ve shinty gibi hokey benzeri oyunlar da tanıtıldı. Bu süre zarfında 'hokey' kelimesi 1527 Galway Tüzüğü'ne kaydedildi. Kral Edward III, 1349'da yay ve ok derslerini bırakacaklarından endişelendiği için işçi sınıfı arasında hokey, futbol ve diğer eğlence sporlarını yasakladı. İngiltere, Fransızlarla sürekli bir savaş halindeydi. Savaşa olan açlığı, geç ortaçağ İngilizce el yazması olan The Vernon El Yazması'nda özetlendi. O, emrinde savaşmanın hüküm sürmek, ilerlemenin gelişmek, mücadele etmenin zafer demek olduğu dünyevi savaşçıların çiçeği idi. Düşmanlarına karşı bir leopar kadar acımasızdı. Oyun, sonraki birkaç yüzyıl boyunca 19. yüzyıla kadar düşük seviyede kaldı. İngiliz devlet okullarında çim hokeyinin yeniden ortaya çıkışına damgasını vuran Elizabeth sonrası dönemdi (<https://hockeyhooked.com/history-of-field-hockey/>).

Şekil 2. Beni Hasan Gravür.

Kaynakça: (28.05.2022 <https://hockeyhooked.com/history-of-field-hockey/>)

Hokey oyunu on dördüncü yüzyıl İngiltere'sinde o kadar popüler hale geldi ki, erkeklerin ulusal hizmete katılımlarında aksaklıklar görülmesinden dolayı 1365'te Kral III. Edward tarafından yasaklandı. Yapılan itirazlar sonucunda yasak kaldırıldı, ancak hokey 1527'de yasaklı oyunlar listesinde yeniden ortaya çıktı. Yasaklı oyunlar listesine eklenmesinin en büyük nedeni, kuralların eksikliği sonucunda oyunda kazalara ve yaralanmalara yol açması olmuştur. 1840'ta Londra bölgesinde Blackheath Kulübü'nün kurulması, oyun için ilk kuralların hazırlanmasını sağladı. Yeni kulüplerin ortaya çıkması ile oyun nihayet 1883'te Wimbledon Hokey Kulübü tarafından standartlaştırıldı. Düzenlemeleri 1886'da Hokey Derneği kurulduğunda kabul edildi. Blackheath oyuncularından kullanılan 'tapa' (katı kauçuktan bir küp) yerine topun benimsenmesi, oyunun geliştirilmesine yardımcı oldu, 'tapa'yı itmek için kullanılan hack tekniklerine kıyasla pas ve sopa becerilerini teşvik etti. Ulusal Dernekler kısa süre sonra İrlanda (1893), Galler (1897) ve İskoçya'da (1901) kuruldu. Aynı zamanda denizaşırı ülkelerde Fransa (1887), Hollanda (1898), Yeni Zelanda (1902), Belçika (1907), Danimarka (1908) ve Avusturya'da (1910) ulusal dernekler kuruldu. Oyun 1908'de Olimpiyatlara dahil edildi. 1895'te kurulan Kalküta Hokey Kulübü, 1928'den 1960'ta Pakistan'a yenilinceye kadar Olimpiyat erkekler yarışmasına hakim olan Hindistan'ın Olimpiyat Oyunlarındaki başarılarının temelini oluşturdu. Hokeyin Paris'teki 1924 Olimpiyatlarından çıkarılmasından sonra kurulan Uluslararası Hokey Federasyonu (FIH). Ba-

yanlar Hokey Derneği, Erkekler ile aynı zamanda kuruldu: daha sonra 1895'te All England Kadınlar Hokey Derneği oldu. Bilinen ilk bayanlar hokey kulübü 1887'de kurulan Molesley'di ve ilk bayanlar uluslararası maçı 1896'da İrlanda ve İngiltere arasında Dublin'de oynandı (Reilly & Borrie, 1992).

Şekil 3. King Edward.

Kaynakça: (28.05.2022 <https://hockeyhooked.com/history-of-field-hockey/>)

Hokey oyunu 19. yüzyıla kadar çok tanınmadı ve gelişme imkanı bulamadı. Daha çok Britanya İmparatorluğu çevresinde yayılmaya başladı. Elizabeth sonrası dönem İngiliz devlet okullarında hokeyin yeniden ortaya çıkışına damgasını vuran dönemdir. Modern hokey, İngiliz okul sisteminin öğrencileri arasında gelişti ve futbol ve ragbi gibi sporlarla rekabet edecek bir noktaya geldi. Ancak oyunun kuralları, Middlesex kriket kulüplerinin kış sporları için oynadığı hokey versiyonundan ödünç alındı. İlk erkek hokey kulübü Blackheath, 1849'da Londra'nın güneydoğu bölgesinde kurulmuştu. Daha sonra, başka bir Londra kulübü olan Teddington kuruldu. Omuz seviyesinden sopa kaldırmanın, ellerin kullanılmasının ve kauçuk küpün küre şeklindeki bir top ile değiştirilmesinin yasaklanması da dahil olmak üzere, bugün daha aşına olduğumuz oyuna başka kurallar getirdi. Oyun ayrıca diğer eski İngiliz kolonilerinde, yani Hong Kong, Avustralya ve Yeni Zelanda'da da büyük başarı elde etti. Kanada kayıtları, 1896 gibi erken bir tarihte, Vancouver'daki kulüplerin düzenli maçlarda yer aldığını gösteriyor. Diğer ülkeler oyunu benimserken, Amerika Birleşik Devletleri 1901'de çim hokeyi oynamaya başladı. Constance M.K. Applebee

onu tanıttı ve Vassar, Holyoke, Bryn Mawr ve Radcliffe dahil olmak üzere birçok okul, kulüp ve koleje yaydı. İlk ABD tur takımı 1920'de İngiltere'ye yelken açtı ve 1922'de Amerika Birleşik Devletleri Çim Hokeyi Birliği kuruldu. Oyunu bir kadın tanıttığı için sadece kadın sporcular katıldı. Ancak 1930'da, erkek hokey takımını yönetmek için Amerika Çim Hokeyi Birliği kuruldu. Daha sonra, her iki dernek de Olimpiyat Komitesi tarafından tanınan resmi hokey derneği olan USFHA'yı oluşturmak için birleşti. 19. yüzyılın sonlarına doğru çim hokeyi ile uğraşan kadınların ortaya çıkışı artmaya başladı. On dokuzuncu yüzyıl İngiltere'sinin çoğunda, çim hokeyi kadınlar için tehlikeli bir spor olarak kabul edildi. Bununla birlikte hokeyi takımlarına giderek daha fazla kadın katıldı ve 1887'de ilk kadın hokey kulübü Molesey Ladies Hockey Club kuruldu. Daha sonra İrlanda Bayanlar Hokeyi Birliği kuruldu. İlk ulusal dernekti. Kadın hokeyi dünyanın diğer ülkelerine yayılmış olsa da, Uluslararası Kadın Hokeyi Dernekleri Federasyonu, kadınların oyuna başlamasından 40 yıl sonra kuruldu. Kadınlar için uluslararası yarışmalar ancak 1970'lerde 1974'te düzenlenen ilk Kadınlar Dünya Kupası ile başladı. Ek olarak, kadın hokeyi ancak 1980'de bir Olimpiyat etkinliği haline geldi. Kadınlar için kolej çim hokeyi, bu oyunu tanıyan 250'ye kadar kurumla ABD kolejleri ve üniversitelerinde en popüler spordur. Popüleriği, çim hokeyi ülkedeki en kazançlı burslu spor haline getiriyor. Sonuç olarak, NCAA her okulun verebileceği burs sayısını belirler ve her yıl 12 tanesinin kolej çim hokeyi programları tarafından verilmesini gerektirir. Bölüm 1 düzeyinde 78 ve Bölüm 11'de 23 okul vardır, bu nedenle oyunu kolej düzeyinde oynamak isteyen lise çim hokeyi oyuncuları her yıl 1200'den fazla burs alabilir. Burs almak, onları takip eden diğer lise öğrencilerinin sayısı göz önüne alındığında inanılmaz derecede zor olabilir (<https://hockeyhooked.com/history-of-field-hockey/>).

Günümüzde çim hokeyi birçok ülkede kulüp yapısı içerisinde oynanmaktadır. Normal bir kulüpte bir takımı olabilir ancak bazı kulüplerde alt yaş takımları da olmak üzere 3-4 takım olabiliyor.

Modern kulüpler, farklı yaş ve yetenek seviyelerindeki oyunculara kaydolma fırsatları sunar. Şanslar inanılmaz derecede rekabetçi ve kıdemli ve genç ligler şeklinde yapılandırılmış. Ligler, oyuncunun oyun seviyesine göre bölümlere ayrılır. Bu nedenle, yıllık, il ve davetli turnuvalar lig oyunuyla eşleşir ve katılımcılara oyunun tadını çıkarma şansı sunar. Daha fazla uluslararası maça duyulan ihtiyaç, 1971 Dünya Kupası'nın başlamasına yol açtı. Asya Kupası, Pan-Amerikan Oyunları, Asya Oyunları ve Avrupa Kupası gibi diğer ulusla-

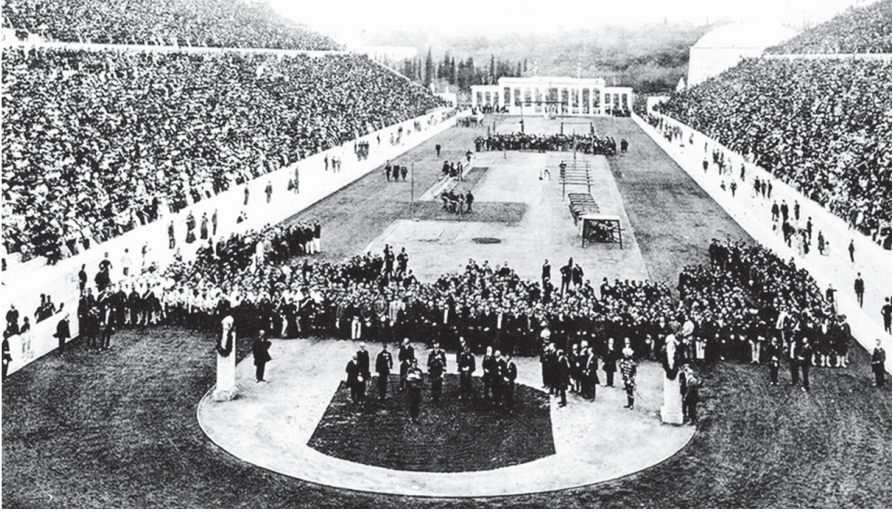
rarası yarışmalar da bunu izledi. En belirgin çim hokeyi turnuvaları, Hokey Dünya Kupası ve her dört yılda bir düzenlenen Olimpiyat Oyunları Turnuvası olmaya devam ediyor. Ayrıca, her yıl en iyi altı takım için düzenlenen Şampiyonlar Kupası var (<https://hockeyhooked.com/history-of-field-hockey/>).

Olimpiyatlar

Yeni elde edilen bulgular doğrultusunda M.Ö. 776'da Olimpiada yapılan yarışmaların Olimpiyat tarihinde yapılan ilk organizasyon olduğunu söylemek kolay olmayacaktır. Olimpia yöresindeki yapılan kazılardan yola çıkarak, bu yörede çok daha önceleri bu gibi yarışmaların yapıldığını söyleyebiliriz. Elde edilen bu bulgulara göre, M.Ö. 776'da Olimpiada yapılan yarışmalar kayıt altına alınmış ve bu belgeler tespit edilen en eski tarihli Olimpiyat oyunlarına ait olduğunu söyleyebiliriz. (<https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Olimpiyatlar/Olimpiyat-Oyunlari-Tarihi/44/1>). Baron Pierre de Coubertin Modern Olimpiyat oyunlarının kurucususu olarak bilinmekte, 1 Ocak 1863'de Paris'te doğdu. Ülke monarşi ile yönetilirken cumhuriyet ile yönetilmeye başlamıştı ve ülke bir kaosa sürüklenmişti. Couberti Fransa'nın düştüğü bu kaosun sebebini fosilleşmiş eğitim sistemine bağlıyordu. Fransız gencinin; güçlü, cesur, kuvvetli, kişilikli, iyi ahlaklı ve inançlarını sağlamlaştıran yeni bir eğitim sistemine ihtiyacı olduğunu düşünen Coubertin eğitimci olmaya karar verdi. Bu alanda kendini geliştirmek ve araştırmalar yapmak için ABD gibi ülkelere gitti. Çalışmaları sırasında gençliğin kendini tanıması ve bulmasında takım sporlarının etkili olduğunu tespit etti. Eğitimci olan Coubertin sporun insanlar üzerindeki etkisini tespit ettikten sonra spor alanında da çalışmalara yer vermeye başlamıştır (TMOK, 1988).

Modern Olimpiyat oyunları insanoğlunun hedefleri ve hayatın gerçekleri arasındaki mücadeleyi simgeler. İnsanlar arasında yaşanan olumsuzlukları düşmanlıkları spor esnasında yaşanan mücadele ve kazanma duyguları ile ortadan kaldırayabileceği fikrini benimsemiştir. Olimpiyat oyunlarını dünya barışının temeli olarak gören Coubertin'in böyle düşünmesinin sebebi o dönemde yaşanan olaylar etkili olmuştur ve eski oyunları yeniden canlandırarak modern şartlara adapte etme fikrini araştırmıştır (Espy, 1990). Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) 23 Haziran 1894 tarihinde Olimpiyat oyunlarının modern bir şekilde tekrar canlandırılması amacıyla oluşturuldu. Olimpiyatların yönetimi ve organizasyonunu üstlenen olimpiyat oyunlarının planlanması ve uygulanmasından sorumlu olarak görülmektedir. IOC, Ulusal Olimpiyat Komiteleri ve

Uluslararası Spor Federasyonları ile birlikte iş birliği içerisinde çalışmaktadır. IOC'nin merkezi İsviçre'nin Lozan kentindedir ve resmi dilleri Fransızca ve İngilizcedir (Özdilek, Entürk & Döşyılmaz 2016).

Şekil 4. Panathinaiko Stadyumu (İlk Modern Olimpiyatları Stadyumu) Kaynakça: (30.05.2022 https://tr.wikipedia.org/wiki/Olimpiyat_Oyunlar%C4%B1)

Modern Olimpiyat Oyunlarının Simgeleri ve Amblemleri

Olimpiyatların simgelerinden bir tanesi Olimpiyat Ateşidir. Antalya sınırlarında bulunan Olimpos tarihi kent Olimpiyat ateşinin ilk yandığı yer olarak düşünülmektedir. Yunan halkı Olimpiyat ateşi geleneğini Olimpiyadaki Altis'te güneş ışınlarının süzülmesi sonucu elde ettikleri gelenek ile (Dışbank, 1995). 1936 Berlin Olimpiyatları'nda Olimpiyat Ateşi ilk defa yakıldı. Olimpos Dağı'nda yakılan meşale, sporcular tarafından belirli aralıklarla değiştirilmek şartıyla olimpiyatların yapılacağı şehre taşınır ve organizasyonu yapan ülkenin sporcularına teslim edilir. Meşaleyi son taşıyan sporcu Olimpiyat ateşini tutuşturur ve Olimpiyat oyunları tamamlana kadar bu ateş yanmaya devam eder (Karaküçük, 1989).

Bezaz zemin üzerine birbirine geçen beş farklı renkteki Olimpiyat halkaları dünyanın beş kıtasının birliğini ifade eder. Coubertin tarafından düşünülen bu bayrak, yine kendisinin tasarladığı düşündüğü şekli ile bütün sporcuların mü-

sabakalardaki dürüst rekabetlerini ve dostluklarını simgeler (IOC, 1986). Her ulusun bayrağında kullanılan sarı, siyah, mavi, kırmızı ve yeşil renkler kullanılarak üçü üstte ikisi altta olacak şekilde beş halka şeklinde oluşturulmuştur. Üsttekilerden sol kenardaki alt sağdaki yeşil halka Amerika'yı mavi halka Avrupa'yı, sağ kenardaki kırmızı halka Avustralya'yı, ortadaki siyah halka Afrika'yı ve soldaki sarı halka Asya'yı temsil eder. 1914 yılında Pierre Coubertin tarafından Paris'te yaptırılan ve sergiletilen bu bayrak dünyanın beş kıtasının birleştiğini göstermek amacıyla, ilk defa 1920 Anwers Olimpiyatları'nda göndererek çekilmiştir. (Wieczorek, 1975).

Olimpiyatlarda Hokey

Çim hokeyi ilk defa 1908 Olimpiyatlarında erkekler kategorisinde yer aldı Büyük Britanya, 1908'de hokey yarışmasında altın, gümüş ve bronz madalya kazandı, Büyük Britanya bu sporda ilk kez olimpik düzeyde yarışmalara katıldı. Büyük Britanya, İngiltere, İrlanda, İskoçya ve Galler gibi ev sahibi ulusların her birinden takımlar göndermişti: hepsi ilk dördün içinde yer aldı ve 4. sıra için playoff yapılmadı, bu nedenle iki bronz madalya verildi. 1908 yılından sonra 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'nda uluslararası bir yapının olmaması nedeniyle çıkarıldı. 1912 ve 1924 Olimpiyat Oyunlarında hokey müsabakası yoktu. Kadınlar kategorisi 1980 yılında programa eklenmiştir. Uzun bir süre boyunca Hindistan ve Pakistan Olimpiyatlarda sürekli dereceler elde ettiler ve Hindistan 1928-1956 yılları arasında her Olimpiyattan altın madalya kazandı. 1932'de Los Angeles'ta düzenlenen Olimpiyatlarda hala geçerli olan birkaç hokey rekoru kırıldı. Uluslararası bir maçta en yüksek skor Hindistan ABD'yi 24-1 yendiğinde atıldı. Aynı maçta, Roop Singh bir maçta 10 gol rekoru kırdı. Roop Singh, şimdiye kadarki en büyük hokey oyuncusu olarak kabul edilen Dhyan Chand'ın küçük kardeşiydi. Kadın hokeyi ilk olarak 1980 Moskova Oyunları'nda tanıtıldı. Zimbabve'nin altın madalya kazanan kadın hokey oyuncularının her biri, 1980 Oyunlarından eve döndüklerinde bir öküze ile ödüllendirildi. Olimpik çim hokeyi oyunları ilk olarak 1976'da Montreal'de suni çim üzerinde oynandı.

1992'de Barselona'da, Andreas Keller Alman çim hokeyi takımının bir parçası olarak altın madalya kazandı ve ailesinin etkinlikte madalya kazanan üçüncü nesli oldu. Dedesi Erwin 1936'da gümüş madalya, babası Carsten ise 1972'de altın madalya kazandı. Rio 2016 için FIH oyunların yapısını değiştirdi, 35 dakikalık iki devre yerine 60 dakikalık oyunlar dört çeyreğe bölündü. Birin-

ci ve üçüncü çeyreğin ardından her takım ikişer dakikalık ara ve devre arasında 10 dakikalık ara verdi. Olimpiyat Oyunlarında tüm zamanların en iyi dört çim hokeyi oyuncusu, her biri dört madalya (3 altın, 1 gümüş) ile Hintli erkek oyuncular Leslie Claudius ve Udham Singh, Hollandalı kadın oyuncular Lidewij elten ve Eva de Goede tarafından eşleştirildi (<https://www.topendsports.com/events/summer/sports/hockey>).

Hollanda erkek hokey takımı da olimpiyatlarda dokuz madalya (iki altın, dört gümüş ve üç bronz) ile en çok madalya kazanan ülkelerden birisidir. Ülke, oyun tarihinin en iyi oyuncularından bazılarını yetiştirdi. Olimpiyatlarda iki gümüş madalya kazanan Olimpiyat altın madalyalı Teun de ve Nooijer olmuştur, yıllar içinde Hollanda'nın öne çıkan oyuncularından biri oldu. Benzer şekilde, Almanya erkek hokey takımı, yedi madalya ile (üç altın, bir gümüş ve üç bronz) olimpiyat tarihinde yerini almıştır. Hollanda kadın takımı, Olimpiyatlarda rekor sekiz madalya (üç altın, iki gümüş ve üç bronz) ile kadın hokeyinde en çok madalya kazanan taraf oldu. Londra 2012'de altın madalya kazanan bayanlar kadrosundan Caia van Maasakker ve Carlien Dirkse van den Heuvel de ülkeyi temsil eden en iyi oyuncular arasında yer alıyor. Heuvel, Rio 2016'da gümüş madalya kazanan Hollandalı kadın takımının hayati bir üyesiydi. Hockeyroos lakaplı Avustralya kadın hokey takımı aynı zamanda 1988, 1996 ve 2000 olmak üzere üç kez Olimpiyat altın madalyası kazanan en önde gelen takımlardan biridir. Casey Sablowski, 2008 ve 2016 Olimpiyat takımlarının bir üyesi olan Anna Flanagan ile birlikte Avustralya kadın hokey tarihinin en iyi oyuncularından biri olarak kabul edildi (<https://olympics.com/en/news/field-hockey-who-has-enjoyed-most-success-at-the-olympics>).

Türkiye'de Spor Teşkilatlanması

Spor teşkilatları sporun kitlelere ulaştırılmasında önemli bir rol oynar. Günümüzde spor teşkilatlarını gençlik spor ilçe ve il müdürlükleri ile kulüpler oluşturmaktadır. Osmanlı döneminde sporun kitlelere ulaştırılması tekkeler aracılığıyla olmaktadır. Bu tekkeler daha çok okçuluk ve güreş alanlarında hizmet vermekteydiler. Tanzimat döneminden sonra spor tekkeleri işlevlerini kaybetmeye başladılar (Fişek, 1985). 1885'li yıllarda önce İzmir, sonra da İstanbul'da İngilizler tarafından futbol oynanmaya başlanmıştır (Yıldız, 1979). Daha sonraki yıllarda yabancı uyruklulardan oluşan bazı grupların kulüpler kurarak bir araya geldikleri görülmektedir. Bu kulüpler Black Stockings (1889), Bornova (1894), Moda (1896), Beşiktaş (1903), Elips ve Imogene (1904), Galatasaray

(1905) ve Fenerbahçe (1907) şeklinde sıralanabilir (Tayga, 1990).

İstanbul Futbol Birliği 1903 yılı öncesi ortaya çıkan ve yaşanan olumsuzlukları ortadan kaldırmak, teknik ve idari anlamda yaşanan anlaşmazlıkları ortadan kaldırmak, lig programını düzenlemek, lige yeni katılacak takımlara karar vermek gibi amaçlar doğrultusunda kurulmuştur. İstanbul Futbol Birliği, Türk uyruklular tarafından kurulan kulüplerin lige alınmaması, yabancı uyrukluların kurduğu kulüplerin lige kabul edilmesi gibi sorunlar ile karşılaşılıyordu. En önemli sorun ise «özyönetime» dayalı bir yönetim anlayışından kaynaklanıyordu (Fişek, 1985). 1910-1911 sezonu lig maçları başlarken yönetimde çoğunluğa sahip olan Fenerbahçe lig statüsünde değişiklik yapmıştır. 1910-1911 sezonu lig maçlarına yapılan bu değişikliklerden dolayı Galatasaray karşı çıkmış, katılmama kararı almıştır. Kısaca yukarıda belirtilen sorunların ortaya çıkması İstanbul Futbol Birliğinin işlevini tamamlanmasına neden olmuş ve aynı yıl İstanbul Futbol Birliğinin yerine İstanbul Futbol Kulüpleri Ligi kurulmuştur (Ertuğ, 1977). 1922 yılında 16 spor kulübünün bir araya gelmesiyle bağımsız, özerk ve yerinde yönetim anlayışına sahip bir yapı ile Türkiye'de sporun sevk ve idaresini yapmak, gönüllü spor birlikleri oluşturmak amacıyla Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ) kuruldu (Fişek, 1998).

Kurulduğu tarihlerde özerk bir yapıya sahip olan TİCİ'den ilerleyen yıllarda sporda devletin müdahalesi ve doğrudan etkisiyle birlikte Türk Spor Kurumu'na geçiş olmuştur (Gök & Sunay, 2010). 13-18 Şubat 1938 tarihleri arasında 8. Umumi Kongresinde alınan karar doğrultusunda TİCİ'nin adının "Türk Spor Kurumu" olarak değişmesi sağlanmıştır (Fişek, 1998). 356 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü haline getirilen Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı olarak kurulmuştur daha sonra 18 Mart 1989 tarihinde Başbakanlığa bağlanmıştır (Sunay, 2009). Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Türk sporuna ilişkin kararların alınması, alınan kararların uygulanması nedeniyle Türkiye'deki spor örgütlenmesinin en başında bulunan ve kendi yetki alanındaki spor faaliyetleriyle ilgili olarak bağlayıcı kararlar alan bir kamu kuruluşudur (Gök & Sunay, 2010).

Türkiye'de Hokey

Hokey sporu İstanbul'da yaşayan İngiliz ailelerin bu sporu oynaması ile Türkiye'de başlamış oldu. 1910 yılında kurulan kulüplerde hokey takımlarının oluşturulması sonucunda Kadıköy civarında bulunan çayır alanlarda maçlar

yaptıkları görülmüştür. 1914 yılında 1. Dünya savaşının başlamasıyla Osmanlı hükümetinin İngilizlere ait kulüpleri kapatması ve bu kulüplerde bulunan malzemelere el koymuştur, bu malzemeleri Türk kulüplerine dağıtmasıyla birlikte Türk kulüplerinde hokey oynanmaya başlamıştır (Atabeyoğlu & Gündoğan). Hokey malzemesi alan kulüplerden Fenerbahçe Kulübü ilk olarak hokey sporuna başlamıştır. 1915 yılında hokey sporunun yayılmasıyla birlikte iki devreli maçlar şeklinde İstanbul Ligi düzenlendi (Amatör Spor, 2003). 1913 yılında Makriköy Numune Mektebi Terbiye-i Bedeniye mahfili 20 maddelik bir tüzük ile kurulur. Kuruluş amacı diğer spor branşlarının yanında futbol, tenis, voleybol ve hokey sporlarının da faaliyet göstermesini amaçlamıştır. Çünkü o zamanlar Osmanlı Devleti güres, okçuluk alanlarında ön planda bulunmaktaydı. Bu tüzük değişikliği ile dünyada yapılan pek çok branşın ülkemizde yaygınlaşması hedeflenmişti (TRT Radyo Televizyon Dergisi, 2003).

1915 yılında Hilal-i Ahmer Spor Bayramı düzenlenmiştir Galatasaray-Altınordu karması ile Fenerbahçe karşılaşması yapılmıştır maçın ilk dakikalarında Galatasaray-Altınordu karması Fenerbahçe'nin attığı ilk golden sonra sahadan çekilmiştir. Spor Bayramında Fenerbahçe, İdman Yurdunu 1-0, 6-2 yenmiştir. Altınordu ile yaptığı maçı 6-0 kazanan, Bakırköy ve Gürbüzler takımına 3-2 yenilen Fenerbahçe 10 müsabakada 8 galibiyet birer beraberlik ve yenilgi ile 1915 İstanbul hokey ligi Şampiyonu olmuştur. Fenerbahçe'den ayrılan 7 oyuncuyu kadrosuna alarak güçlenen Altınordu 1917 ve 1918 yıllarında şampiyon olmuştur. 1919 Şampiyonası sekiz kulüp arasında geçer (Fenerbahçe, Altınordu, Gürbüzler, Galatasaray, İdman yurdu, Vefa, Beşiktaş) ve Fenerbahçe şampiyonluğu ile sonuçlanır (Okumuş, 2005). Şimdiki Fenerbahçe stadında oynanan ve adı Union Clup olan Hokey Liginin ilk şampiyonu Fenerbahçe kulübüdür. Hokey liginin İlk şampiyonluğunu 1919 yılında kazanan Fenerbahçe'dir. 1920'de şampiyon Galatasaray kulübü olduktan sonra, ertesi sezon 1921 yılında lig tamamlanamamıştır. 1924 - 1925 yılına kadar yapılmayan hokey ligi Fenerbahçe'nin şampiyonluğuyla sona ermiştir. Çim hokeyindeki ikinci şampiyona Müdafaa-i Milliye Cemiyeti tarafından yine bu altı takım arasında düzenlenmiştir (Şenel, 1995).

1922 yılında Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kurulmasıyla birlikte hokey heyetinin ilk seçimleri yapılmış başkanlığa Tahir Yayla Bey, ikinci başkanlığa Hakkı Osman Bey Feridun Dünder, Mahmut ve Şinasi Beyler de üyeliklere getirilmiştir Bağırhan, 1990). İstanbul Hokey Ligi 1923 yılında Cumhu-

riyetin ilanından sonra yeniden başladı. 1924 yılında Fenerbahçe hokey takımı bu dönem ilk şampiyonluğu kazandı.1925 yılında şampiyonluğunu devam ettirdi. 14 Nisan 1926 günü Fenerbahçe'nin Kadıköy'de İngiliz takımıyla oynayıp 3-1 kazandığı maç İstanbul ve Türkiye'de ki son hokey karşılaşması oldu. Bu tarihten itibaren günümüze kadar Türk sporunda hokey yer almamıştır (Atabeyoğlu & Gündoğan). Çim Hokeyi Türk Spor tarihinde ilk kez 1924 yılında İstanbul'da Türk kulüplerince oynanmaya başlamıştır. 1926 yılında Türk sporundan çekilen Çim Hokeyi sporunu yeniden canlandırmak amacı ile Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi ve Uluslararası Hokey Federasyonu (FIH) ortak bir çalışma başlattı ve Federasyon başkanlığına Ali Aytemiz'in atanmasıyla Türkiye Çim Hokeyi Federasyonu 06 Şubat 2002 yılında kuruldu. Avustralya'nın Perth şehrinde 05 Aralık 2002 tarihinde gerçekleşen 38. FIH Olağan Kongresinde Türkiye Cumhuriyeti Hokey Federasyonu Uluslararası Hokey Federasyonu üyeliği kabul edilmiştir (Okumuş 2005,). Eylül 2003'te ise EHF'nin olağan kongresinde Türkiye resmen Avrupa Hokey Federasyonunun resmi üyesi olmuştur (Tuzcuoğulları, 2003).

2003 yılının Mayıs ayında yeni kurulan bir federasyon olması itibariyle 5 ilde faal olmuştur. Ağustos ayında 6, Kasım ayında 8, 2004 Şubat 13, 2005 Ocak ayı itibariyle 26 olmuştur. Van 100.Yıl Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nda Hokey seçmeli ders olarak okutulmaya başlanmış olup faal Üniversite sayısı 9'dur (Okumuş, 2005). 11 Nisan 2006 tarihi itibariyle özerk olan Çim Hokeyi Federasyonunun 40 faal ilde 221 kulübü bulunmaktadır. Buna bağlı olarak 2987 erkek, 1525 bayan olmak üzere toplam 4512 lisanslı sporcu; 534 erkek, 181 bayan olmak üzere toplam 715 faal sporcu bulunmaktadır. Kulüpler, büyükler kategorisinde 8'er takımın katıldığı bayan ve erkek liglerinde yarışmalara katılmakta olup, diğer yaş guruplarında direk olarak Türkiye Şampiyonalarına yapılmaktadır (Güner, 2007).

Günümüzde hokey federasyonu 12, 14, 16, 18, 21 yaşları olmak üzere 5 yaş kategorisinde müsabakalar düzenlemektedir. Açık alan ve salon Türkiye Şampiyonalarını yanı sıra Süper Lig, 1. Ligleri ile faaliyetlerini sürdürmektedir. Milli takım ve Kulüpler seviyesinde Ülkemizi Avrupada temsil etmektedir. Türkiye Hokeyi Federasyonuna başkanlık yapan kişiler sırasıyla **Ali Aytemiz, Ömer Şahin, Selahattin Akpınar, Eyüp Barbaros Tuzcuoğulları, Kıvanç Hürdoğan ve Sadık Karakan olmuştur.**

KAYNAKÇA

- Amatör Spor (2003). Türkiye Amatör Spor Kulüpleri Konfederasyonu Dergisi, 10:25-33.
- Atabeyoğlu, C., & Gündoğan, N. (1996). 'Çim Hokeyi 70 Yıl Aradan Sonra Yeniden Türkiye'de', Olimpiyat Dünyası, Ekim, 5:81-83.
- Bağırhan, T., (1990). *Hentbol'da Antrenman*, Set Ofset Matbaacılık, 10-11, Ankara.
- Bayraktar, B., & Kurtoğlu, M. (2009). Performance in Sports, Effective Factors, Assessment and Increasing. Clinical Development. 22 (1), 16-24.
- Demir, H., (2006) "*Türk Spor Teşkilatı (Tarihsel Gelişim, Kapsam ve Bir Araştırma)*", s.7, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Dönmez, KH., (2002). Salonda Ferdi Spor Yapan Erkek Milli Takım Sporcuları (Judo, Tekvando, Jimnastik) ile Salonda Takım Sportu Yapan Erkek Milli Takım Sporcularının (Voleybol, Hentbol, Badminton) Durumluk Kaygılarının Karşılaştırılması. Yüksek Lisans Tezi, Kırikkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırikkale.
- Erişim Adresi <https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Olimpiyatlar/Olimpiyat-Oyunlari-Tarihi/44/1> Erişim Tarihi: 29.05.2022
- Erişim Adresi: <https://hockeyhooked.com/history-of-field-hockey/>. Erişim Tarihi: 28.05.2022
- Erişim Adresi: <https://olympics.com/en/news/field-hockey-who-has-enjoyed-most-success-at-the-olympics>. Erişim Tarihi: 15.05.2022
- Erişim Adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Olimpiyat_Oyunlar%C4%B1. Erişim Tarihi: 30.05.2022
- Erişim Adresi: <https://www.hockeymuseum.net/index.php/features/origins-of-hockey>. Erişim Tarihi: 30.05.2022
- Erişim Adresi: <https://www.topendsports.com/events/summer/sports/hockey>. Erişim Tarihi: 30.05.2022
- Erkal, ME., (1992). *İktisadi Kalkınmanın Kültür Temelleri*. İstanbul: Der Yayınları.
- Ertuğ, AR., (1977). *Türkiye Futbol Tarihi, 1890 - 1923*, B T G M Ankara Bölge Müdürlüğü Yayınları, Ankara.
- Espy, R., (1990). *The Politics of the Olympic Games*, University of California Press, Los Angeles.
- Fişek, K., (1985). *Türk Spor Tarihi*, Gerçek Yayınevi, İstanbul.
- Fişek, K., (1998). "*Dünyada ve Türkiye'de Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi*", Bağırhan Yayınevi, Ankara.
- Gök, Y., & Sunay H. (2010). Türkiye'de ve Fransada Uygulanan Spor Yönetiminin Kamu Yönetimi Açısından Karşılaştırılması, Sporometre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, VIII (1) 7-16.
- Güner, Y., (2007). Çim Hokeyi Federasyonu Genel Sekreteri, "Türkiye Çim Hokeyi Federasyonunun Gelişimi" Konulu Görüşme, Ankara.
- IOC., (1986). Sport Leadership Course I. The Olympic Solidarity Program of the IOC, Lausanne.
- Karaca, U. (2011). Hayalin İçinde Hayal mi Var? Tam Saha, TFF Dergisi, 76, 40-41
- Karaküçük, S., (1989). *Tarihi ve Politik Yönden Olimpiyat Oyunları*, GSGM. Yayınlan, Ankara.
- Knapp, C., & Leonhard, PH. (1968). *Teaching Physical Education in Secondary School. A Textbook on Instructional Methods*. Mc Graw-Hill Book Company.
- Okumuş, Y., (2005). Hokey'in Tarihi Gelişimi ve Türkiye Geneline Yayılması İçin İdeal Bir Model, Lisans Bitirme Tezi, Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü, Ankara.
- Özdilek, Ç., Entürk, A., & Döşyılmaz, E. (2015). Modern Olimpiyat Oyunlarının Tarihsel Gelişimi Ve Olimpiyatların Gezici Olma İlkesinin Günümüze Kadar Düzenlenen Oyunlar Açısından Değerlendirilmesi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (9).

Spor Bilimleri IV

- Reilly, T., & Borrie, A. (1992). Physiology applied to field hockey. *Sports Medicine*, 14(1), 10-26.
- Sunay, H., (2009) “*Spor Yönetimi*“, Gazi kitabevi, Ankara.
- Şenel, Ö., (1995). Aerobik ve anaerobik antrenman programlarının 13-16 yaş grubu erkek öğrencilerin bazı fizyolojik parametreleri üzerindeki etkileri. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora tezi, Ankara.
- Taşmektepligil, MY., Aydın, İ., Ağaoğlu, S.A. & Öğretmen, N. (2004). Farklı Branşlarda Görev Yapan Faal Hakemlerin Maç Öncesi Durumluk Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması ve Bazı Değişkenlerin Durumluk Kaygılarına Etkileri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 4 , 25 – 40.
- Tayga, Y., (1990). *Türk Spor Tarihine Genel Bakış*, G.S.G.M Yayını, Ankara.
- TMOK., (1988). Olimpik Hareket, Hürriyet Gazetesi Matbaası, İstanbul.
- TRT Radyo Televizyon Dergisi (2003). Ağustos, 171:41–43.
- Tuzcuoğulları, E.B., (2003). *Hokey’in Tarihçesi*, T.C Çim Hokeyi Federasyonu Yayını, Ankara.
- Wieczorek, E., (1985). Problems of Sports Organisation and Menegument, Olympic Solidarity of the IOC, Lausanne,
- Yıldız, D., (1979). *Türk Spor Tarihi*, Eke Matbaa, İstanbul.
- Zorba, E., İközler, H. C., Tekin, A. ve Miçoğulları, O. (2006). *Herkes için spor*. İstanbul: Morpa Yayınları.